

M. T. R. COLLEGE, SURAT

Manuscripts Library

No. ^{Ref.}
^{Ser.} 1475

Title: *Sa Saunuch aya*

1475

oneamp lile

C

Sārasamuccaya

:	:	: Title
:	:	: Author
:	:	: Editor
:	:	: Year, Vols.
SK :	:	: Publisher
1475 :	:	: Remarks

॥१॥

श्रीगणेशायनमः॥ सुरासुरैर्वहितपादपञ्चशिखात्मजं भक्तकृतजनस्य शोभं॥ तं विदुः
 सङ्गं प्रणतोस्मि नित्यं वागीश्वरीदेवगुणुं हरिं च॥१॥ नानाशास्त्राद्युतं सारं वैद्यनाथे
 नयस्कृतं अन्यैर्यज्ञगृहीत्वा हं वक्ष्ये सारं समुच्चयं २ मीनाद्राह्मणापूर्वावनणा
 कं न्यातमो वरः श्रेष्ठः मध्यस्थः समवर्णो नीचो हीनो भवः पुत्रुषः ३ कर्कटवृ
 श्चिकमीनाविजाः क्रियसिंहध्वनिनो भूपाः मृगवृषकं न्यावेत्याः शृङ्गास्तु
 ककुभमिथुनाश्च ४ वर्णः मत्स्यो घटीन्द्रियुशुकं सगदं सवीणं चापीनरोश्च
 ऊघनो मकरो मृगास्यः तौळी सहस्यदहनालवगाचकं न्याशेषाः स्वनामस
 दृशाः कथितास्तु तैः ५ वश्यं वश्यामनुष्पनाशो सिंहं हित्वा जलोद्भवाभक्ष्याः
 विसर्पिन्त्याश्च सिंहस्यान्यल्लोकात्परिज्ञेयं ६ मेषो दैन्यमुपैति गर्वितदृष्टेः

॥२॥

नानारतिर्मन्मथः श्वरः कर्कटकोधुतिश्च वनयेकं न्याचमायाविनी॥ सत्यं तौळीनि
 वृश्चिकमकिनता चापीनचापाश्रये मोरवर्षमकरघटे चतुरतामीनेत्यधीरगम
 तिः॥ आवश्यगुणः॥ पुंस्रक्षाङ्गणयद्यावत्कं न्यर्क्षं कं न्यभादपि॥ वरभनवहत्त शर्ष
 ताराः संति परस्परि॥७॥ जन्मताराशुभाप्राक्तादाभ्यामेकद्विर्जिताः॥ त्यक्तत्रि
 पंचसप्तवशेषाद्वाहमिथुशुभाः॥८॥ तारामेत्री॥ अश्वभाजफणिद्वयं च वृषभुक
 मेषोतवा मृषकश्चागुर्गोक्रमरास्तैतोपिमहिषीव्याघ्रः पुनः सौराभिः॥ व्याघ्रणा
 मृगमंडलीकपिरथावभृद्वयं वानरसिंहश्चोमृगराट्पशुश्च करदीयानिस्तु
 मानामियं॥९॥ गोव्याघ्रमश्वमहिषं नकुळद्विडिद्रुमातुं दिरं हरिगडं मृगसा
 रमयी॥ मेषध्रुवं गमीदमन्यदपीहं वरं स्याज्यं वधूपुरुषयान्दपष्टत्ययाश्च॥१०॥
 हरिदेवः॥ वश्येयानो वश्येवैरं च सद्यं प्राक्तं सधार्गगिमुख्यमुनिं दे॥ एवं शाली

॥२॥

लोकतश्चिंतनीयंत इत्यस्मात्सौरव्यवध्येर्न नार्यो ॥१॥ यो नियुग ॥ पंचाननैरविर्विद्या
सोमं कर्काटके तथा ॥ मेषवृश्चिकयोर्कौमवं न्यामिथुनयोर्बुधः ॥१॥ गुडधनुषिमी
नेचलुकायां वृषभे मृग ॥ शनिस्तुभकरकुंभे राशीनामाधिपास्मरता ॥१॥ शश
मंदसितो समश्च शरिजो मित्राणि शेषारवस्तीक्ष्णं मुहिमगभिः सुहृदो रा
धाः समाश्नीतगा ॥ डीवदुल्लकरकुंडलश्च सुहृदो गिः सितार्कसिमो मित्रसूर्यसि
तो बुधस्य हिमगुः शत्रुसमाश्चापरा ॥१॥ सुरः सोम्यसितावरीरविस्तुतो मध्या
परत्वन्यथा सोम्या कीसुहृदो समो कुंडलवुरुः शुक्रस्य शेषावरी ॥ शुक्रशो सुह
दो समः सुरगुडः सौरस्य चान्ये रयस्तत्किं च दृशाय बंधुसहजस्वां त्येषु मि
त्रं स्थित ॥१॥ ग्रहमेत्रीयुगाः पंचशुभोदावशुभप्रदो ॥ सममेकं बुधेर्ज्ञेयं व
कावकविचारकैः ॥१॥ आयुष्यं प्रथमे जीनिर्दिष्टीयेन्यस्मै समं ॥ चतुर्थमा

॥२॥

नसंवैरं प्रायुक्षयति पंचमे ॥१॥ ग्रहमेत्री ॥ पूषानीकाश्वीनिमित्रविलुं चंद्रा के हे
वता ॥ पुनर्वसुद्वयं प्रोक्तं मुनिभिर्देवतागणाः ॥१॥ पूर्वत्रयं शुक्तराश्वरोहिणीभार
णीतया ॥ आर्द्रा चैव मनुष्याणां गणाः प्रोक्ता मनीषिभिः ॥२॥ चित्रा ज्येष्ठा धनिष्ठा
च विशाखा मूळकुत्तिका ॥ शततारा मघाश्लेषा आसुरगण उच्यते ॥२॥ गणमे
त्री ॥ कुत्तिकारोहिणी स्वाती मघाश्लेषा च रेवती ॥ श्रवणश्चोत्तराषाढा विशाखा
श्वेकनाडिकाः ॥२॥ पूर्वाफल्गुनिका चित्रा धनिष्ठा भरणी मृगः ॥ पूर्वाषाढा तु
राधा च पुष्यो हि बुध्न्य एव च ॥२॥ पूर्वाभाद्रपदामकं ज्येष्ठा हस्तपुनर्वसुः ॥ अ
श्विन्यार्द्रा शतभिषकश्चोत्तराफल्गुनी गणाः ॥२॥ श्रीधराः ॥ प्रीतिस्ववर्गे नरे
वयोश्च मेत्री कजित्या सुररक्ष सोश्च ॥ मृत्युर्मेव दर्शसमर्त्य योश्च कत्र मित्र
स्वगृह्युचिं त्य ॥२॥ श्रीपतिः ॥ प्रीतिस्मरते कगणयोः स योर्नितां तं स्यान्मध्यमा

॥३॥

मानरमनु कृण्वो सदेवं ॥ रक्षोगणो नररुदेवगणस्य वैरं मृत्युर्निशाचरगणैर्न गणे
चनूनं ॥ २६ ॥ तथा च ॥ रक्षोगणो यदा पुंसां कंन्या भवति मानवी ॥ केपि छंति ततो
दाहो व्यस्तं केनापि निष्यते ॥ २७ ॥ सर्वमत्तं त्रयुः ॥ यदा नीत्रगणारी नरो नारायणो
भवेत् ॥ ततो दाहो न कर्तव्यो यस्माद्देधव्यदो भवेत् ॥ २८ ॥ अत्र विशेषं ब्रह्मयुतः
रक्षो मनुष्यर्क्षज्योर्न नार्योः सदा शिकूटं शुभयो निपुडो ॥ उदाहृत्या डर्मका
र्यार्थसिध्ये भेदादित्येव मनुर्मुनिंदाः ॥ २९ ॥ तथा च हरिदेवः ॥ रक्षोगणो यदि
नरो न गणा कुमारी सदा शिकूटं यद्मित्रमयोर्निशुद्धिः ॥ यद्यस्ति तत्र शुभं
करपीडनं स्यादामस्तु वांखलुयदानहिनाडियोगं ॥ ३० ॥ तथा च गर्गा ॥ रक्षोगणो
यदा पुंसः कुमारी न गणो भवेत् ॥ सङ्गु दंखगप्रीतिर्यो निशुद्धिः शुभं दत्तदा ॥
३१ ॥ गणमैत्री ॥ सप्तर्षयः ॥ एकं रुद्रसंभवानां भवति विनाहः सुखार्थसंपत्त्ये ॥

॥३॥

यद्युभयोरेकं न भवति वयदि वींशकेनैव ॥ ३२ ॥ भोजदेवः ॥ एकराशौ धनापत्ये सो
भाग्यजननं स्मृतः ॥ एकं यदि नैकांशो विवाहो न्यप्रशस्यते ॥ ३३ ॥ श्रीपतिः ॥ कुर्या
त्सो भाग्यविनातिमेकराशोकरत्नः ॥ यिंश्चैतनैकमेके श्रिदेकांशो नैष्यते प
रः ॥ ३४ ॥ हरिदेवः ॥ एकराशौ पृथक् भवेदुत्तमं तद्देवं न्यभागे भवेत्तम्यमं ॥ ए
कभागे त्वनिष्ठं हि पाणिग्रहं वर्णयं तत्र यो भिस्तुः पुंसां यदा ॥ ३५ ॥ अत्र विशेषं भागुतुः
दंपत्योरेकराशौ चेद्विन्नपदे कस्य यदि ॥ विवाहं शुभं दंप्राहुः वराहसितदेवला ॥ ३६
एकराशिं विना नाडीयोगमोहो विवर्जयेत् ॥ नदोषस्त्वकराशिश्चैव कूटन्यधुम
त्युदाः ॥ ३७ ॥ सप्तर्षयः ॥ अमिन्नरात्र्यो यदि मिन्नतु शीविवाहमिच्छति हि त्रेण न
कायाः ॥ प्रीतिस्तया गोहिनि कृत्तिका सुननाडि दोषो न गणो ह्यदोषः ॥ ३८ ॥ अमि
न्नरात्र्यो यदि मिन्नमृक्षो ममिन्नमृक्षं यदि मिन्नरात्र्योः ॥ प्रीतिस्तदा प्रीतिविड

॥४॥

ननयोश्चेत्कान्तिकारोहिणिवंतनाडी॥४॥ नारदः॥ एकराशौ एथकधिष्ठेदंपत्यो
पाणिपीडनं॥७॥ नमंमध्यमं भिन्नं राशौ र्हाड्योस्तथा॥४॥ लक्षः॥ श्रीतिविन
सुरवदकराय हस्तकराशिषु च भिन्नसंयदि॥ वाउपाजपदं वं नयनस
नाडिवेधगणजानविद्यते॥४॥ वामदेवः॥ स्त्रीपुंसोरकराशिश्चेत्पृथक्
लक्ष्यदा भवेत्॥ वसिष्ठोक्तो विवाहस्याङ्गनाडीनयोजयेत्॥४॥ लघुगर्गः॥
एकराशौ एथकधिष्ठेद्विवाहः शुभदो भवेत्॥ नाडी दोषो नचापीत्यादंपत्यो
सुचिरायुषो॥४॥ सद्वाशि कूर्टं गृहमित्रता च वर्णो च वश्यं च विचिंत्य राशौ
कृत्वा स्य नाडीगणयोनितारा मैत्री विचार्यष्टविधा विवाहे॥४॥ मैत्रीग
णानामथराशि कूर्टनाडिप्रभेदो गणवृत्तिताराः॥ मयानि छेद्वेर्वरदूरता
च वर्णो विशिष्टं नवधा भवति॥४॥ वश्यं वर्णो भवति च मैत्री च नरदूरकं॥

॥४॥

॥५॥

नाडी निर्मणस्तारावल्लवं गुणाद्वा॥४॥ मेषदृषौ मेषमिथुनो कर्क हरिश्चटम
गो॥ काकन्या॥ हरिषधौ धन्यविनोश्चेत्तद्विद्वाद्वा राशौ॥४॥ सिंहो मीनयु
तस्तु कायुतद्वेषाधन्वी कुक्कीरान्वितः कुंभः कन्यकायुतो हस्तमकरे
तेजोऽलिनः॥ योगे चेषु षडाष्टकेषु मिथुनः पाणिग्रहस्याद्यपिमा उक्तं च
णत्रयं वदामहं तारा नु कूल्यं भवेत्॥४॥ पुराशिस्त्रिरोद्रोद्वादनं वमाष्टमो
यदा भवति॥ मध्यमयोऽखलुभययोः समस्तुद्वा मित्रयोः सुरवावाप्तिः॥४॥ पंच
तं द्यथवा वियोगकळे हारादयोऽस्तुषष्टाष्टकेषु नवपंचमविधनतादिदि
वाजायते॥ शेषे च सुखात्मजा सपत्नी वः स्यादकनाडीनचदंपत्योर्प्राप्त्युपा
निषिद्धफळदो वरं मयान्योस्तथा॥५॥ ॥ इति श्री सारींग समुच्चये राशौ
कः समाप्तिः॥ ॥४॥

॥५॥

